

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

КУРГАНСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ВАЛЕРІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів
та адвокатури*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ КАДРОВОЇ РОБОТИ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ

Кадрова політика в органах прокуратури тривалий час, особливо стосовно кількісних показників, залишалася питанням, яке вирішувалося виключно в межах прокурорської системи, шляхом прийняття рішень Генеральним прокурором. Закон України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 року більше трьох десятиліть вказував, що штатна чисельність органів прокуратури України в межах фонду заробітної плати затверджується Генеральним прокурором України [1]. Вперше визначення штатної чисельності працівників системи органів прокуратури в тексті Закону України «Про прокуратуру» знайшло своє відображення після внесення текстуальних змін внаслідок прийняття Закону України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні». Даним законом було передбачено, що штатна чисельність органів прокуратури України становить 20 367 осіб [2]. Пояснювальна до проекту вказаного закону містила вказівку, що оптимізація загальної чисельності складу передбачала зменшення особового складу органів прокуратури на 2263 осіб (з 22 630 до 20 367) [3]. Таким чином, можна вважати, що на початок 2014 року загальна чисельність співробітників органів прокуратури перевищувала 22 000 осіб.

Однак регулювання шляхом визначення в тексті Закону України «Про прокуратуру» граничної чисельності співробітників системи органів прокуратури не знайшло свого відображення в первинній редакції Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 року. Там використали старий метод, та передбачили, що кількість прокурорів та інших працівників органів прокуратури, а також структура Генеральної прокуратури України, регіональних та місцевих прокуратур, Національної академії прокуратури України визначається законом та затверджується наказом Генерального прокурора України за погодженням з Радою прокурорів України з урахуванням обсягу роботи прокуратури та у межах видатків, затверджених у Державному бюджеті України на утримання органів прокуратури [4]. Вказане положення знову ж таки внесло незрозумілості до розуміння методів регулювання штатної чисельності в системі органів прокуратури.

Припущених помилок парламент спробував позбутися вже через півтора місяця, прийнявши зміни 28.12.2014 року до ч. 1 ст. 14 Закону України «Про прокуратуру», де прямо передбачив, що загальна чисельність працівників органів прокуратури становить 15 000 осіб. Ще через півроку, парламент уточнив своє бачення кількісного складу системи органів прокуратури шляхом уточнення тексту вказаної

статті, передбачивши, що загальна чисельність працівників органів прокуратури становить 15 000 осіб зі зменшенням кількості прокурорів з 1 січня 2018 року до 10 000 осіб [5]. Так, вперше законодавець відійшов від визначення лише загальної чисельності співробітників системи органів прокуратури, але й конкретизувавши чисельність безпосередньо прокурорів.

Але подібний підхід законодавця до врегулювання вказаного питання не виявився остаточною. Вже 02.12.2017 року ч. 1 ст. 14 Закону України «Про прокуратуру» повернулася до практично первинної редакції, зі вказанням, що загальна чисельність працівників органів прокуратури становить не більше 15 000 осіб. Пояснювальна записка до даних змін Закону обґрунтовувала неприпустимість зменшення кількості прокурорів до 10 000 в зв'язку зі значним збільшенням навантаження на одного прокурора, зважаючи на те, що особовий склад прокурорів на жовтень 2017 року складав 11 313 осіб, а зменшення їх кількості до 10 000 суттєво зашкодить реалізації завдань кримінального провадження –забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінального провадження [6]. Таке тлумачення дозволило, з одного боку – виконати вимоги обмеження кількості загального складу співробітників прокуратури до кількості в 15 000 осіб, з іншого – утриматися, як виявилось пізніше- тимчасово, від зменшення передбаченої кількості прокурорів.

Запуск роботи Державного бюро розслідувань, повна передача повноважень досудового слідства від органів прокуратури до даного органу, особливо що стосується проваджень, які велися слідчими військових прокурорів, як вбачається, призвело до вивільнення кадрів органів прокуратури від виконання даних функцій. В зв'язку з цим багатостраждальна ч. 1 ст. 14 Закону України «Про прокуратуру» знову набула у своєму тексті обмеження загальної кількості прокурорів до 10 000 осіб. Причому слід вказати, що в тексті проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури № 1032 від 29.08.2019, який виносився на перше читання були спроби зменшити загальну чисельність працівників системи органів прокуратури до 10 000, а відхилена пропозиція народного депутата А. П. Осадчука передбачала обмеження кількості прокурорів до 7500 за умови загальної кількості 10 000 [7]. Таким чином склалася чисельні показники, що визначають кількісний склад співробітників системи органів прокуратури та, зокрема, прокурорів з боку парламенту.

Але цікавий погляд на не це й з боку самої прокуратури, практичний стан проблеми кадрового забезпечення в органах прокуратури.

Згідно зі звітом Рахункової палати від 24.03.2020 № 7-2 про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Генеральній прокуратурі України на здійснення прокурорсько-слідчої діяльності, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів прокуратури виявилось, що станом на 01.01.2020 загальна штатна чисельність працівників органів прокуратури – 14 947 одиниць, у тому числі 10 951 прокурор. Отже, на думку Рахункової палати, відповідно до змін,

внесених Законом № 113 до Закону, № 1697, чисельність прокурорів має бути скорочена майже на 1000 штатних одиниць [8].

Але після перезапуску роботи обласних та окружних прокуратур (в березні 2021 року) склалася дивна ситуація: замість проблеми надмірного існуючого складу виникла проблема надмірної кількості незакритих вакансій в органах прокуратури. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів станом на 5–11 листопада інформувала про наявність 1803 вакантних та тимчасово вакантних посад [9]. В січні 2022 року ця цифра змінилася до 1478, але кардинального вирішення проблеми не відобразило. Результатом стала пропозиція щодо скасування вимоги дворічного стажу роботи в галузі права для претендентів на посаду прокурора.

Результатом напрацювань в цьому напрямку стало прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення добору та підготовки прокурорів» від 14.04.2022 року, яким було скасовано вищевказану вимогу та відроджено інститут стажування в органах прокуратури. На відміну від попереднього варіанту регулювання, де порядок проходження стажування та підготовки визначався наказами Генерального прокурора, нинішній регулюється самим текстом Закону України «Про прокуратуру». У відповідності до положень закону Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокуратури оголосила низку конкурсів на заміщення посад, які нині тривають. Сподіваємося, даний інструмент дасть змогу подолати окремі проблеми кадрового забезпечення в органах прокуратури.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 року. № 1789-XII. ВВРУ від 31.12.1991 1991 р., № 53, стаття 793.
2. Закон України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» від 27.03.2014 року № 1166-VII. ВВРУ від 23.05.2014–2014 р., № 20–21. С. 1684. Ст. 745.
3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» від 27.03.2014 року. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=50437&pf35401=295769> (дата звернення: 10.05.2023).
4. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015. № 2–3. Ст. 12.
5. Закон України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» № 76-VIII від 06.02.2015. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015. № 6. С. 371. Ст. 40.
6. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру»» (щодо оптимізації чисельності працівників органів прокуратури). URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=62631&pf35401=435388> (дата звернення: 10.05.2023).
7. Порівняльна таблиця до другого читання проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури». URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=66266&pf35401=500763> (дата звернення: 10.05.2023).

8. Звіт Рахункової палати «Про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Генеральній прокуратурі України на здійснення прокурорсько-слідчої діяльності, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів прокуратури» від 24.03.2020 № 7-2. URL: http://www.rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2020/7-2_2020/Zvit_7-2_2020.pdf (дата звернення: 10.05.2023).
9. Інформація про кількість вакантних та тимчасово вакантних посад прокурорів в органах прокуратури України (крім адміністративних) станом на 5–11 листопада 2021 року. URL: <https://kdkp.gov.ua/news/declaration/143> (дата звернення: 10.05.2023).

Ключові слова: прокуратура, кадровий склад, реформування прокуратури, кількість прокурорів, стажування в органах прокуратури, кадрове забезпечення в органах прокуратури.

Key words: prosecutor's office, personnel management in the prosecutor's office, prosecutor's office reform, prosecutor count, prosecutor's office internship, personnel structure.

НЕСТЕРЧУК ЛІЛІА ПЕТРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів
та адвокатури*

ЛИСЕНКО АНГЕЛІНА ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач вищої освіти*

ЩОДО ПРОБЛЕМАТИКИ ПОНЯТТЯ НЕДЕРЖАВНОЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Охорона прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина, державних та громадських підприємств, установ, організацій, а також створення умов для ефективного використання фізичними та юридичними особами своїх прав виступає одним з найпріоритетніших напрямків діяльності держави.

Стаття 3 Конституції України проголошує, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

На жаль, процеси еволюції та прогресії суспільства супроводжувалися й таким негативним фактором як розвиток злочинності, саме тому на перший план в сучасній державі вийшло здійснення та реалізація правоохоронної діяльності.

Прийнято вважати, що існує два види правоохоронної діяльності: державна і недержавна (приватна). Питання недержавної

Кісліцина Ірина Олександрівна До питання про роботу САП у період воєнного стану	128
Ковальчук Інна Сергіївна Особливості реалізації правозахисної діяльності органів прокуратури в умовах воєнного стану.	130
Кравченко Марина Олександрівна До питання корупційних правопорушень у судовій гілці влади	132
Кубаєнко Андрій Володимирович Ефективність діяльності правоохоронних органів: оцінка та аналіз за допомогою інформаційно-аналітичних засобів	134
Свида Олексій Георгійович Перспективи вдосконалення статусу Вищого антикорупційного суду.	138
Храпенко Олена Олегівна Адвокат і новітні технології	140
Чекмарьова Лариса Юріївна Підготовка клієнта до судового засідання: психолого-правовий аспект.	142
Курганський Олександр Валерійович Окремі аспекти кадрової роботи в органах прокуратури	146
Нестерчук Лілія Петрівна, Лисенко Ангеліна Володимирівна Щодо проблематики поняття недержавної правоохоронної діяльності	149
Зубрицький Олександр Олександрович Проблемні питання запровадження функціонування реєстру дисциплінарних проваджень щодо адвокатів	151
Kondrych Vasyl Criteria for prospective candidates seeking the position of judge in the Supreme anti-corruption court	154
Орленко Артем Ігорович Про визначення поняття адміністративного суду в національній правовій доктрині	157
Чорний Максим Михайлович Окремі питання організації прокурорського нагляду при розслідуванні кримінальних правопорушень слідчими Державного бюро розслідувань	159
Щербатий Роман Романович Щодо проблеми кадрового дефіциту в системі судоустрою України	162